

Právní úpravy advokátského procesu v některých evropských zemích (stav leden 2013):

Německo

V občanskoprávních případech je zastupování advokátem předepsáno pro všechna řízení u:

- krajských soudů (Landgericht);
- vyšších krajských soudů (Oberlandesgericht);
- Nejvyššího soudu Spolkové země, byl-li zřízen; a
- Spolkového soudního dvora (Bundesgerichtshof).

Strany musí být dále zastoupeny advokátem před okresním soudem (Amtsgericht) v případě rozvodu.

Rakousko

V občanskoprávních věcech je zastoupení advokátem povinné dle § 27 rakouského Občanského soudního řádu:

- před okresními soudy (Bezirksgerichten) v případech, kdy hodnota sporu přesáhne částku 5.000 EUR;
- ve sporech týkajících se spotřebitelů (jedná se o konkrétní případy); a
 - před všemi vyššími soudy.
 -

Slovensko

Zastoupení advokátem je povinné v řízení před Ústavním soudem.

Ve správním soudnictví je povinné zastoupení advokátem ve vymezených případech

Dle občanského soudního řádu musí být v řízení o mimořádném opravném prostředku (dovolání) účastník řízení zastoupen advokátem, pokud nemá právnické vzdělání on sám nebo jeho zaměstnanec (člen), který za něho jedná.

Nejnovější novela občanského soudního řádu účinná od 1. 1. 2013 přinesla v zastoupení následující změny. V § 27 byl doplněn nový odstavec 3, jenž zní:

„Ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku, ve věcech ochrany podle předpisů o hromadně sdělovacích prostředcích, ve sporech vyvolaných anebo souvisejících s konkurzem a restrukturalizací, ve sporech o ochraně hospodářské soutěže, ve sporech z porušení anebo ohrožení práva na obchodní tajemství, ve sporech z právních vztahů týkajících se směnec, šeků anebo jiných cenných papírů, ve sporech souvisejících s ochranou práva duševního vlastnictví, v řízení s cizím prvkem, v řízení podle V. části třetí hlavy občanského soudního řádu (rozhodování o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních orgánů), ve věcech podle § 261 odst. 3 obchodního zákoníku (závazkové vztahy např. mezi zakladateli obchodních společností, mezi společníky a obchodní společností, mezi zakladateli družstva) a v řízení podle exekučního řádu se zastupování podle části 1 nepřipouští. To neplatí, pokud má zástupce účastníka řízení podle odst. 1 vysokoškolské vzdělání druhého stupně v oboru práva a účastník řízení je jeho blízkou osobou.“ Tj. novela vyloučila v taxativně vymezených případech zastupování kteroukoli fyzickou osobou způsobilou k právním úkonům, jak to umožňuje § 27 odst. 1.

Maďarsko

Povinné zastoupení advokátem je stanoveno v následujících případech:

- v určitých specifických případech před odvolacím soudem nebo Nejvyšším soudem;
- ve sporech před soudem prvního stupně – spory občanskoprávní (zahrnující spory týkající se vysokých částek alespoň 30 milionů HUF) nebo ve velmi specifických případech (např. týkající se novinářské cenzury) nebo v případě velmi vážných trestných činů (jako například vražda, špionáž, teroristické jednání, velezrada atd.);
- v řízeních týkající se katastru nemovitostí souvisejích se zápisem práv k nemovitostem; a
 - v řízeních souvisejících se zápisem obchodní společnosti.

Polsko

Polský občanský soudní řád v zásadě nestanoví povinné zastoupení advokátem.

Civilní řízení

Povinné zastoupení advokátem se vztahuje na řízení u Nejvyššího soudu. Zastupování není povinné v případě řízení týkajícího se osvobození od soudních poplatků či v řízení o ustanovení advokáta (právní pomoc). Dále není zastupování povinné v případě, že strana, její zákonný zástupce nebo zmocněnec je soudce, notář, profesor nebo doktor práv.

Správní soudnictví

Kasační stížnost musí být podána advokátem. Toto pravidlo se nevztahuje na případy, kdy kasační stížnost je připravena soudcem, státním zástupcem, notářem, profesorem nebo doktorem práv, který představuje stranu řízení nebo jestliže kasační stížnost byla podána státním zástupcem, Komisařem pro ochranu občanských práv nebo Komisařem pro práva dětí.

Kasační stížnost před správními soudy může být podána:

- daňovým poradcem – v případě daňových nebo celních povinností a v případě vymáhání těchto povinností; a
- patentovým zástupcem – v případě průmyslového vlastnictví.

Odvolání proti rozhodnutí o odmítnutí kasační stížnosti by mělo být zhotoveno advokátem.

Řízení před Ústavním soudem

Ústavní stížnost a odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí zahájení řízení o ústavní stížnosti musí být připraveno advokátem, pokud není stěžovatelem soudce, notář, profesor nebo doktor práv.

Francie

V občanskoprávních věcech je zastoupení advokátem v zásadě povinné před:

- soudem prvního stupně (Tribunal de Grande Instance) s výjimkou případů jako je zkrácené soudní řízení, vykonávací řízení. Před soudcem pro rodinné záležitosti není povinné zastupování advokátem při stanovení příspěvku na náklady manželství a výživného;
- odvolacím soudem; a

- Kasačním soudem (Cour de cassation). Advokáti působící u Kasačního soudu však tvoří samostatnou profesi - patří do kategorie úředních osob jmenovaných do funkce vyhláškou ministra spravedlnosti, majících monopolní postavení při zastupování před nejvyššími soudy.

Ve správním soudnictví je advokát povinný před:

- správním soudem prvního stupně, pokud se týká zaplacení peněžité částky;
- odvolacími správními soudy, kromě odvolání týkajících se překročení pravomoci a případů výkonu rozhodnutí; a
 - Státní radou (Conseil d'Etat) mimo případů sociálních dávek, penzí aj.

Belgie

Strany jsou v zásadě povinny dostavit se osobně nebo v zastoupení advokáta v souladu se zněním § 728 soudního řádu (Judicial Code), který stanoví, že „při podání žaloby a v průběhu řízení jsou strany povinny dostavit se osobně nebo v zastoupení advokáta“.

Povinná je účast advokáta před Kasačním soudem. Zákon v tomto případě požaduje účast advokáta s titulem „Advokát Kasačního soudu“.

Právnícké osoby (obchodní společnosti) musí být zastoupeny prostřednictvím orgánů k tomu zmocněných nebo advokátem.

Před smírčím soudcem, soudem v oblasti obchodního práva a soudem v oblasti pracovního práva mohou být strany zastupovány nejenom advokátem, ale i svým manželem nebo rodičem nebo příbuzným, kteří vlastní písemnou plnou moc, zvláště schválenou soudcem.

Před soudem v oblasti pracovního práva může být zaměstnanec zastoupen zmocněncem odborů, osoba samostatně výdělečně činná může být zastoupená zmocněncem organizace zastupující osoby samostatně výdělečně činné.

Řecko

Žalobu musí podat právník, mimo následující případy: 1) u okresního soudu, 2) u předběžných opatření a 3) při odvrácení bezprostředního nebezpečí (článek 94, odst. 2 Občanského soudního řádu), 4) při pracovněprávním řízení před samosoudcem nebo okresním soudem (čl. 665, odst. 1 Občanského soudního řádu). V ostatních případech je zastoupení právním zástupcem nezbytné. Výjimkou může být vlastní zastupování v určitých typech řízení, jako jsou předběžná opatření, méně závažné spory, pracovní spory atp.

Španělsko

Při řízení před španělským soudem je zpravidla třeba mít k dispozici „advokáta - procuradores“¹, který zastupuje žalobce, a „advokáta - abogados“, který vede řízení před soudem.

¹ Advokáti (procuradores) zastupují práva a zájmy stran u soudů prostřednictvím plné moci udělené pro tento účel a zajišťují náležitá osvědčování komunikace mezi soudy a stranami. Využití služeb advokáta – abogados a advokáta – procuradores rovněž není nutné v případě žádosti o urgentní opatření před začátkem řízení. Jde o předběžná opatření ve sporech o neplatnost, rozdělení nebo rozvodech, jejichž cílem je uložit okamžitá opatření z důvodů osobní a ekonomické ochrany manželů a jejich dětí, pokud některý z nich podává žalobu takovéto povahy.

Nizozemí

V Nizozemsku musí být strany v občanskoprávních a obchodních věcech zásadně zastoupeny advokátem. Při podání žaloby je nutná pomoc advokáta. Není rozhodující, zda se jedná o řízení zahajované soudní obsílkou, řízení zahajované na žádost, řízení zahrnující mezitímní rozhodnutí či předběžné opatření nebo např. řízení o porušení povinností.

Jedinou výjimku tvoří nároky, jejichž hodnota nepřesahuje 5 000 euro, nebo nároky s neurčenou hodnotou, pokud je zřejmé, že hodnota sporu nepřesáhne 5 000 euro. V těchto věcech je příslušný soudce okresního soudu, což znamená, že strany mohou vést řízení samy a nemusí být zastoupeny advokátem. Totéž platí, mimo jiné, pro spory týkající se pracovní smlouvy, smlouvy o zastoupení a smlouvy o pronájmu nebo o koupi na splátky, bez ohledu na maximální částku nebo hodnotu nároku. Žaloby u okresního soudu však musí být podány soudním vykonavatelem.

Portugalsko

Ve věcech, při kterých není jmenování advokáta povinné, se jednotlivé strany mohou soudit bez advokátů nebo mohou být zastoupeny advokáty - koncipienty nebo právními poradci.

Ustanovení advokáta je povinné:

- v řízení o pohledávku určité hodnoty, při které je možné odvolání (tato hodnota je u soudů první instance 3 740,98 euro, což znamená, že do této částky se zpravidla nevyžaduje zásah soudce);
- ve věcech, ve kterých je vždy přijatelné odvolání, bez ohledu na hodnotu; a
- v odvoláních a v řízení před vyššími soudy.

I když je jmenování advokáta povinné, advokáti - advokátní koncipienti, právní poradci a jednotlivé strany mohou podávat návrhy, ve kterých nejde o právní otázky.

Ve věcech soupisu majetku bez ohledu na jejich povahu nebo hodnotu, o kterou jde, je zásah advokátů povinný jen za účelem vznesení nebo projednání právních otázek.

Pokud v obvodu advokát nepůsobí, může zastřešování vykonat právní zástupce.

V případě, že se ve věci jedná o hodnoty nižší než 3 740,98 euro, není k zahájení jednání o soudní platební rozkaz nebo k zahájení jakéhokoli procesu v kompetenci soudů pro nízké pohledávky potřebný advokát.

Na začátku řízení ve věci vymáhání dluhu vyplývajícího z platného exekučního titulu (exekuční řízení) je potřebné obrátit se na advokáta jen tehdy, jestliže hodnota, která je předmětem žaloby, převyšuje částku 14 963,94 euro. Může se však stát, že pokud je hodnota, která je předmětem žaloby, vyšší než 3 740,98 euro, bude zásah advokáta potřebný v pozdějších fázích řízení, zejména pokud by byly vzneseny námitky (odpor) ze strany dlužníka či třetí strany, nebo v případě řízení za stejných podmínek jako řízení určovací.

Lucembursko

Odpověď na otázku povinného zastupování advokátem závisí na hodnotě a podstatě sporu. Lze to stručně vyjádřit následujícím způsobem, pokud se nevyskytují zvláštní výjimky stanovené zákony:

- Pokud se spor týká hodnoty nižší než 10.000 EUR, podléhá v zásadě smírčímu soudu. Před tento soud se strany mohou dostavit osobně nebo prostřednictvím zástupce, který, pokud není advokátem, se musí prokázat zvláštním zmocněním (pověřením).
- Pokud se spor týká hodnoty vyšší než 10.000 EUR, podléhá v zásadě působnosti městských soudů. Před těmito soudy je nutné zastupování advokátem, s výjimkou zkrácených soudních řízení a takových řízení, která probíhají podle obchodního práva, kde se strany mohou dostavit osobně, ale mohou se také nechat obhajovat nebo zastupovat. Před Nejvyšším soudem (odvolací soud) je nutné zastupování advokátem.
- Určité málo významné záležitosti, které i když mají hodnotu vyšší než 10.000 EUR, spadají do působnosti smírčího soudu: např. spory v oblasti pracovního práva, rozepře mezi pronajímateli a nájemci nemovitostí, žaloby vyplývající ze zákona o předlužení, žaloby ve věci výživného s výjimkou takových žalob, které jsou spojeny se žádostí o rozvod nebo rozdělení svazku. V těchto případech mohou strany podat žalobu samy, často návrhem zaslaným v písemné formě soudci (tj. zjednodušené řízení a ne tak nákladné jako před městským soudem) a dostavit se osobně před smírčí soud.

Specifická – s ohledem na historický vývoj a tradice, je úprava anglosaská:

Velká Británie

a) Anglie a Wales

Není třeba, aby osoba žádala o radu advokáta, nebo aby jí byla zastupována, a v jednoduchém případě dluhu není nutné se radit s advokátem („solicitor“). Zpravidla však, překračuje-li nárok částku 5.000 liber, a zejména zahrnuje-li nárok na náhradu škody, doporučuje se poradit s advokátem.

Jestliže žalovaná částka činí 5.000 liber a méně a je žalovaná, lze si vzít někoho k soudnímu jednání, aby vystupoval za účastníka řízení. Tato osoba se nazývá ‘laický zástupce’ a může jí být manžel, příbuzný, přítel nebo právník.

V případě žaloby v zájmu společnosti s ručením omezeným je zastupování advokátem potřeba. Záleží na tom, jak vysoká částka je žalovaná, a na druhu soudního jednání.

b) Skotsko

Neexistuje žádný požadavek, aby osoba byla u soudu právně zastupována. Postup pro „malé případy“ je určen k tomu, aby poskytl zvláštní pomoc stranám sporu, avšak i v takových případech se mnohé strany rozhodnou pro právní zastoupení. U soudu v Edinburghu byl zaveden projekt „poskytování rad u soudu“. Tento projekt poskytuje stranám právní a jiné rady, včetně informací o soudním řízení a vystupování vlastním jménem.

Vystupování vlastním jménem u Nejvyššího civilního a trestního soudu je velmi vzácné.

c) Severní Irsko

U soudu hrabství (krajský soud) má osoba možnost vést soudní řízení nebo hájit se svým jménem nebo prostřednictvím právního zástupce. U vrchního soudu však musí zákonný zástupce nebo poručník osoby nezpůsobilé k právním úkonům (např. osoby mladší osmnácti let) u soudního sporu jednat prostřednictvím advokáta („solicitor“). Právnícká osoba musí také jednat prostřednictvím advokáta, pokud soud nepovolí, aby společnost zastupoval její ředitel. Vrchní soud se zabývá složitějšími případy a nezastupované osoby jsou spíše výjimkou než pravidlem. Tak tomu je také u soudu hrabství. Avšak u malých případů s limitovanými nároky je právní zastoupení méně obvyklé. Je tomu tak pravděpodobně proto, že takové případy podléhají arbitráži a soudní opatření jsou méně formální. Hodnota nároku však není správným ukazatelem toho, zda je právní zastupování nezbytné. Někdy mohou nároky nízké hodnoty nastolit obtížné právní otázky o odpovědnosti nebo spoluzavinění z nedbalosti. To je jeden z důvodů, proč jsou v Severním Irsku z jurisdikce malých případů vyloučena uplatnění nároků za tělesné poškození.